

Kohezní politika EU jako příležitost pro české podnikatele

Petr Zahradník, ekonom, kancelář Brusel

duben 2014,

připraveno pro vystoupení na podnikatelském fóru:

10 let ČR v EU Praha, Lichtenštejnský palác

ÚVAHY O KOHEZNÍ POLITICE

- Kohezní politika v době vstupu ČR do EU byla zmiňována jako jeden z nejsilnějších motivů členství; do značné míry se tento motiv naplnil, ALE ...

- Disponujeme sice poměrně výraznou výší čisté pozice, ale tato by měla být ještě větší (mld. Kč; zdroj: Ministerstvo financí České republiky)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
7,3	2,0	6,9	15,2	23,8	42,3	47,9	30,7	73,8	84,1

- Co je ještě důležitější: od roku 2010 jsme přestali reálně konvergovat (ø EU = 100; zdroj: Eurostat)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
78	79	80	83	81	83	81	81	81	81 (?)

- **Takže:**
- **Připomínáme-li si 10. výročí, už ani v kohezní politice nejsme úplný nováček;**
- **Po velmi zdařilém zvládnutí zkráceného programovacího období 2004 – 2006 (vyčerpáno skoro vše a rovněž pod vlivem příznivé konjunktury přispěla kohezní politika v podobě poptávkového stimulu až 1 p.b. k růstu a v podobě dlouhodobých opatření na nabídkové straně cca 0,5 p.b.) přicházejí v plnohodnotném období 2007 – 2013 problémy a poruchy, které lze kvantifikovat (nevyčerpání určité ne nevýznamné částky alokace), jež však mají i řadu kvalitativních příčin a důvodů (personální nestabilita a fluktuace, nedostatečná administrativní schopnost, porušování obsahu schválených projektů, nedostatečná/neúčinně fungující kontrola, nezákonná činnost aktérů, značně decentralizovaná struktura programů, jež se obtížně koordinuje); otázkou je též orientace na ty „správné“ projekty, které by byly komplementární s potřebnými opatřeními na nabídkové straně ekonomiky (aby kritériem nebylo pouze vyčerpání)**

- **Potřeba poučit se doma i v celé EU s ohledem na programovací období 2014 – 2020:**
- **Poučení EU dáno podobou sady nařízení, která toto téma upravují (pravidla hry): zavedení celé řady pravidel, která zpřísnují podmínky a orientují kohezní politiku nejen směrem k vyrovnávání rozdílů mezi regiony EU, ale též vůči podpoře konkurenceschopnosti – tematická koncentrace, kvantifikace výstupů, kondicionality, motivace k využívání finančních nástrojů, integrované přístupy; propojenost s procesem Evropského semestru (ekonomická nevykonnost či diletantství v oblasti hospodářské politiky může být důvodem sankcí)**
- **Poučení na domácím hřišti: posílení centralizace programů a systémů jejich implementace v organický celek; osvojení a zavedení nových podmínek EU v konkrétní národní konstelaci; větší míra zaměření na rozvojové a v menším rozsahu na vyrovnávací a dotahovací typy projektů; otázkou zůstává, do jaké míry byla skutečně překonána tradiční sektorová fragmentace Programů a nastoleno jejich zaměření se na skutečné priority**

BUDOUCNOST: OBDOBÍ 2014 – 2020: ZÁKLADEM JE KVALITNÍ STRATEGIE – DOHODA O PARTNERSTVÍ

- **Základní strategický dokument pro využívání významné části prostředků Víceletého finančního rámce 2014 – 2020 v podmínkách České republiky (stejný nástroj využívají samozřejmě i ostatní členské státy);**
- **Měl by být nástrojem pro rozvoj priorit každé jednotlivé členské země EU, jež jsou kompatibilní s pravidly, danými nařízeními o využívání jednotlivých fondů a obecným nařízením; měla by tedy na jedné straně reflektovat sadu klíčových, přirozených priorit v našem případě České republiky, přizpůsobených možnostem financování a podpory ze zdrojů EU;**
- **V období specifickém (2014 = 10 let od našeho vstupu do EU, neutěšený stav nerostoucí české ekonomiky, potřeba nalézání efektivních stimulů jejího ožívání, atd.) by Dohoda o partnerství měla současně znamenat i primární strategickou rozvojovou doktrínu České republiky se všemi svými náležitostmi: důslednou strategickou analýzou, vyústující ve SWOT, na ni navazující výčet národních rozvojových priorit, formulace cílů jak s těmito prioritami naložit a jaké jsou jejich hodnoty na konci sledovaného období (2020), nástroje jejich dosažení, finanční alokace, management obsahu Dohody, implementace, kontrola, zpětná vazba, ukazatele, jimiž budeme měřit její (ne)úspěšnost**

DOHODA O PARTNERSTVÍ A PROSTŘEDÍ, VE KTERÉM VZNIKÁ: EU

- **Vzniká v období post-krizovém, kdy se ekonomika EU jen pozvolna oživuje;**
- **V období, kdy EU přijala celou řadu opatření a reakcí na krizi v řadě oblastí hospodářské politiky, jež jsou explicitně i implicitně s Dohodou spojeny (buď je obsah Dohody musí respektovat: Strategie Evropa 2020, ale též opatření v oblasti koordinace hospodářských a fiskálních politik, jejichž nedodržování může vést k sankcím při využívání fondů EU, či téma kondicionalit anebo zde sice přímá institucionální provázanost neexistuje, ale obsahová ano, především vůči jiným typům transferů a redistribucí spojených s řešením krize)**

DOHODA O PARTNERSTVÍ A PROSTŘEDÍ, VE KTERÉM VZNIKÁ: ČESKÁ REPUBLIKA

- **České ekonomice se navíc proces oživování příliš nedaří a potřebuje významný poptávkový stimul: 21,6 mld. EUR pro kohezi + cca 8 mld. EUR pro zemědělství, venkov a rybníkářství = celkem více než 20% HDP České republiky celkem, kumulativně = cca 3% HDP České republiky ročně;**
- **Žádný další podobný poptávkový stimul z jednoho zdroje, bez významného zatížení domácích veřejných financí, neexistuje;**
- **Může mít ambice nejen momentálně poptávkově stimulovat, ale též opatřeními na nabídkové straně (dlouhodobější horizont) povznést strukturu a kvalitativní parametry české ekonomiky (odpovídající kvalita a struktura dopravní sítě, výzkum a vývoj, inovativní prostředí pro podnikání, šetrné nakládání se zdroji, energetická efektivnost)**

JAK OPTIMALIZOVAT KOHEZNÍ POZICI ?

- Podporovat projekty, jež mají prokazatelný sociálně-ekonomický, lépe však přímý finanční přínos (dělítko mezi dotační způsob alokace kohezních prostředků a využití návratných finančních nástrojů);
- Kvalitní a nezávislé vyhodnocení projektů = nutný základ objektivního výběru;
- Uplatnění integrovaného, nikoliv úzce fragmentizovaného přístupu k řešení daného území;
- Preference tematických, nikoliv sektorových přístupů k řešení projektů – potřeba vytvoření uceleného systému – v tomto duchu usměrnit finální fázi přípravy OP;
- Schopnost využívat finanční nástroje, řízené z jednoho kompetenčního a koordinačního místa, včetně jejich předpokládaného pákového efektu (unikátní příležitost vytvořit významný, stabilní, dlouhodobý finanční zdroj k financování investic veřejného zájmu; nepodlehnutí pokušení všechny tyto prostředky nenávratně využít pouze dotačním způsobem)
- Nalezení vazeb komplementárních a synergických s ostatními možnostmi, plynoucími z Víceletého finančního rámce (především kapitoly 1a.) – dosavadní schopnost využívat těchto možností byla velmi nízká (přibližně 2% podíl na celkové výši čisté pozice)

BUDOUCÍ KOHEZNÍ OBDOBÍ A NOVĚ VZNIKLÁ KOALICE: PŘEDPOKLAD SOULADU

- **Pořádek na výdajové straně rozpočtu, hospodaření s majetkem, čistota veřejných zakázek, účelné vynakládání veřejných zdrojů;**
- **Významný stimulační nástroj, podpora růstu a oživení;**
- **Současně potřeba respektovat fiskální disciplínu a pravidla**

Děkuji velmi za Vaši pozornost !

PETR ZAHRADNÍK

Ekonom, Kancelář Brusel, ČEZ, a.s.

petr.zahradnik@cez.cz